

Kansanvalistus-seuran kirjasto. 102.

23 vuosi.

4 viikö.

Itsekasvatus

Kansantajuinen esitelmä

Rirjoittanut

Vera Hjelt.

E. KORTMAN

N:o 102.

Helsingissä, 1898.

Itsekaswatus.

Kansantajuinen esitelmä.

Kirjoittanut

Vera Bjelt.

SuomennoS.

Helsingissä,
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjap. osakeyhtiö,
1898.

Sun puhutaan kasvatuksesta luulee moni sen asiaksi, joka oikeastaan koskee vain isää ja äitiä, opettajaa ja opettajarta.

Niin ei kuitenkään ole laita.

Katso pas mikä pieni matkia lapsi on. Silloin kun sitä vähimmin aavistamme, vastaanottaa se meitä waitutuksia. Se toistaa kaiken sen, minkä näkee muitten tekewän.

Pieni kolmenvuotias tyttö istui kerta leikkimässä. Mukke meni rikki. Silloin kuultiin hänen kerta toisensa perästä sanowan „tuttan petten, tuttan petten,“ joka oli merkitsewindään ei enemmän eikä vähemmän kuin — „tuhannen perfelettä“, niinkuin hän oli kuullut isänsä sanowan, kun hänellä oli jotain wastoinkäymisiä.

Niin, lapsi kiroilee, lapsi walehtelee, lapsi näpistelee, se on ontuwinaan matkien rampaa kadulla, se haukkuu kuin koira, se määkii kuin lammas, se kiekuu kuin kulkko. Se toistaa kaikkea mitä näkee ja kuulee, mitä waan luulee woimansa jäljitellä. Yksivuotias matkii kaksivuotiasta, kaksivuotias kolmevuotiasta j. n. e.

Koska lapsissa matkimishalu on noin filmiinpiistävä, niin helposti huomaa että me kaikki olemme heidän kasvatustajiansa: kiskäli opettaa oppipoikaa, renti, joka lafaisee katua, palvelustyttö, joka siivoo huoneita, juoksupoika, joka ohimennen tokaisee ajattelemattoman sanan — isä, äiti, opettaja, opettajatar. Kaikki — pienestä lapsesta alkaen, olemme toistemme kaswattajia, toistemme opettajia, puheellamme, puwul-

Iamme, te'oillamme, mielipiteillämme. Tuskin on ainoatakaan ihmistä maailmassa, jota ei joku toinen voi jäljitellä — joko hyvässä tai pahassa.

Olemme siis edesvastauksessa sanoista, töistä ja mielipiteistä, joita emme tahdo nähdä kenenkään muun mukailewan. Tämä on sängen wakawa asia, sillä sen pahan tai hyvän, jonka nykyään elävät ihmiset oppiwat meiltä, sen he, waiikapa muutamilla muutokfillakin, wuorostaan opettawat niille, jotka elävät täällä meidän jälkeemme.

Meidän tulee kysyä itseltämme, toimimmeko, puhummeko ja ajattelemmeko siten, että toivoisimme nousewan sukupolwen uudistawan sitä?

Ei, jokainen ajattelewa ihminen on nöyrästi, itseään nuhdellen muistawa, kuinka edeswastuunalaista on elää, kun ajattelee olewanja lastemassa perustusta seuraawien sukupolwien edistyksele.

Siis, woidakseen olla hyvänä esikuwana muille, täytyy itse olla hywin kaswatettu. Hyvä kaswatus ei suinkaan ole sama kuin että on läpikäynyt oppikouluja, syntynyt siwistyneistä wanhemmista, lutenut montaa kirjaa, oppinut monta kieltä j. n. e. Diето on hyvä ja tärkeä ihmiselle, mutta on olemassa sydämen siwistys, joka on paljo ylempänä kaikkea muuta. Sitä pitää niin oppineen kuin oppimattoman, niin köyhän kuin rikkaan hankkia itselleen. Sydämen siwistystä — tuota sielun hienoutta, totuutta, jaloutta, hywyhtä ja wakaisuutta, joka luonnollisella suloudellaan tekee yksinkertaimmankin ihmisen miellyttäväksi, sitä hankitaan ensi sijassa itsekaswatuksen kautta.

Lapsuuden loputtua täytyy meidän ryhtyä itsekaswattamaan itseämme. Tosin meillä siinä on hyvänä apuna kaikki ne edut, jotka tulewat siitä, että elämme siwistyneessä yhteiskunnassa, mutta itse olemme ensi sijassa wastuunalaiset siitä, käytämmekö näitä etuja hyväksemme tai ei.

Katsoimme welwollisuudeksemme syöda, juoda, nukkua, pukeutua, hoitaa wirkaamme sekä suorittaa kaikenlaisia tehtäwiä,

joita emme voi huomiseen jättää, ja samaten pitää luonteemme kehittämisenkin olla jokapäiväisenä velvollisuutenamme. Ei suinkaan kukaan voi ilman surua ja mielipahaa nähdä ympärillään kehoja, pikkumaisia, riitaisia, itsekkäitä ja armottomia ihmisiä, jotka huolimattomina, laiskoina ja rikoksellisina elävät toisten ahkeruimista. Tuskin saattaa kukaan myöskään olla huomaamatta, että maailmassa on ylevämielisiä, jaloja ihmisiä, joiden sydämet ovat täynnä myötätuntoisuutta, armahtavaisuutta ja uhraavaa rakkautta kaikkea elollista luontoa kohtaan. Historia kertoo sellaisista ihmisistä. Me löydämme niitä myöskin keskuudessamme, useimmin vaatimattomina ja nöyrinä, ikäänkuin peljäten huomiota ja kunnioittamista. He tekivät hiljaisuudessa hyvää missä voivat ja kaikki onnettomat siunaavat heitä. Tuntuu kuin heissä olisi voima, jota ei kukaan voi vastustaa, he vievät meidät mukanaan hywyttä kohti ja heidän tyhnen katseensa edessä on nähty pahantekijänkin seisovan hämmästyneenä ja sanattomana, siten osoittaen ettei tieto hyvästä ole hänen sydämessään kokonaan samunut.

Mitä nämä ihmiset ovat maailmassa saaneet aikaan.

Katso willi-ihmistä ja siivistynyttä ihmistä. Erotus niiden välillä on kaikkein niiden työssä, joilla on ollut tahtoa ja rohkeutta uhrata jotain kanssaveljiensä hyväksi. Toinen on tehnyt enemmän, toinen vähemmän, mutta kaikki he ovat, kulin tavallaan, toimineet tuossa ijantavallisessa työssä — ihmiskunnan edistämiseksi korkeinta päämäärää kohti: „olkaa täydelliset, niinkuin taivaallinen isänne täydellinen on“.

Siiis, kummanko kaltainen tahdomme olla näistä kahdesta ihmisestä? Ei suinkaan onnettomuuden tuojan!

Die kaikkein korkeimpaan kehitykseen käy itseswatuksen tautta, jonka ydinkohta on:

I. Sydämen siivistys.

Tilinteko oman itsensä kanssa ei ole mikään helppo asia, sillä olemme usein taipuvaiset puolustellen ja jäälien katso-

maan omia wikojamme ja heikkouksiamme. Helppoa ei suin-
kaan ole woittaa omaa itsepäistä luontoon, vähentää äreyt-
tään, hillitä kiwauttaan, olla ahkera, säännöllinen, omantun-
nontarffa, tolinen, omaa hyötyä katsomaton, ja kaikessa käyt-
täytyä järkewänä olentona, itse oikean tähden, katsomatta palk-
kaa, kanssa-ihmisten kiitosta tai persoonallista onnellisuutta
tulewassa elämässä. Waaditaan paljo itseuria tullakseen sel-
laisiksi ihmisiksi kuin Kristus kuwaa Matt. ewank. 5:jä l:ssa.
Tarwitaan paljo, ennenkuin on opittu „rakastamaan lähim-
mäistään niinkuin itseänsä“. Etä tuo olisi niin tavattoman
paljo waadittu, jos lähimmäisillämme tarkoitettaisiin wain
niitä, joista pidämme: sukulaisiamme ja ystäwiämme. Waan
lähimmäisemme on mikä inhimillinen olento tahansa koko maan
piirillä, ja osoittaa näille kaikille ystäwyttä, ansaitkoot sitä
mielestämme fitte tai ei — suurimmalla osanottawaisuudella,
hywäntahtoisuudella ja weljellisellä rakkaudella, — sitä waatii
tämä suuri kästy meiltä kaikilta.

Siihen päästäkseen täytyy alkaa oman tahtonja kas-
wattamisella, antaa sille hywä suunta, koittaa kääntää sitä
kussakin tilaisuudessa johonkin erityiseen, määrättyyn hywään
j. o. kun joku työ mielestämme on ehdottomasti oikea, tulee
meidän itsepäisesti kohdistaa ajatuksemme siihen, kunnes olemme
suorittaneet sen. Muksi ne woivat olla waikka kuinka wähä-
pätöisiä ja jokapäiwäisiä tahansa, waan kun sillä tawalla har-
joittelee tahtoa, tulee se ehdottomasti wahvistetuksi korkeampia
tarkeituksia warten.

Samalla tawalla on ajatus harjoitettava. Meidän
tulee itsepäisesti waatia itseltämme oikein ajattelemista ja kun
ajatukset kääntyvät toiseen suuntaan kuin tahdomme, niin tulee
meidän yhä uudelleen pakottaa niitä takaisin siihen, minkä
olemme siinä tilaisuudessa itsellemme asettaneet. Tällä tawalla
itämaalainen harjoittelee ajatustaan ja hänellä on waltawa
ajatuskyky.

Sitten toimintaan: jos jotakin on meille wassenmie-
listä, waikka olemme wakuutetut sen oikeudesta, niin palat-

kaamme useasti siihen, kunnes olemme „voittaneet itsemme“ ja teemme sen, minkä olemme itseltämme vaatineet.

No niin, kun siten olemme harjoitelleet tahtoa, ajatusta ja toimintakykyä, vaikka vähäpätöisimmillätin asioilla, tosin nekin aina tietyksi yhtäpitäviä oikeuskäsitteittemme kanssa, niin että parempi luontomme on päässyt ylivaltaan, silloin käyttäkäämme näitä voimiamme omaan jattuvaan kehityksemme ja lähimmäisemme hyväksi.

Mutta emme kaikki voi kulkea ympäri maan päällä auttamassa „veljiämme“ ja tehden työtä heidän edestään, vaan me voimme tehdä sitä pienemmissä piireissä nim. kodissa ja seuraelämässä, kaupungissa tai siinä kunnassa, jossa asumme ja iänmaassa.

Kodissa.

Kodilla ei tarkoiteta ainoastaan sitä paikkaa, jossa asumme puolisoina ja lapsina, vaan myöskin sitä, jossa satunnaisesti asumme tai jossa palvelemme. Waaditaan wäsymätöntä itsensä tarkkaamista ollakseen nöyrä ilman wiekkautta, jyrkästi wilpitön ja kuitenkin rakas sekä ystäviä että wihollisia kohtaan; aina tottelewainen ja kernaas, missä tottelemisen vaatiminen on oikeudenmukaista; aina säästäväinen ja huolellinen uskotun tawaran hoidossa, ilman että kukaan tietää sitä waatiakaan. Saa kauan työskennellä itsensä kanssa, häwittääkseen juurtuneita tapoja, niinkuin esim. ylpeätä puhetta, liiaksi suurta luottamusta omaan kykyyn muitten kykyyn werrattuna, korkeata ajatusta omaasta sanomattoman pieneestä tiedostaan, uteliaisuutta toisten asioissa, sekä ensi sijassa — suwaitsemattomuutta toisin ajattelevia kohtaan ja tuota alinomaa palaawaa panettelemisen halua.

Miköessämme esim. kertoa jonkun toisen ajatelleen, sanoneen tai tehneen jotakin, jota moitimme, kysyttäköän aina ensiksi itseltämme: miksi kerron tätä? Pakoittaako omatunto minut sii-

hen? Parannanko asiaa kertomalla sitä? Ainoastaan kun tarkoitus on todellakin puhdas, puolustakaamme mitä oikeata on, ensiksi tietyksi hairahtuneelle itselle, kun olemme siinä suhteessa häneen, että mahdollisesti voimme häntä parantaa. Kun sitä vastoin joko puheen himosta tai panettelemisen halusta kertoo nimitettyjen henkilöitten omituisuuksista tai perheoloista y. m. s., kun seuraelämässä istutaan yhdessä tirkskuen tai merkitsevästi kuisaten ja jutellaan kansja-ihmisten asioista ja heikkouksista, saattaa se joskus olla ajattelemattomuutta, mutta useimmin se on halveksittava tapa, jopa joskus rikoskin. Sängin moni on menettänyt kansja-ihmistensä luottamuksen ja kunnioituksen ainoastaan siksi, että miehestä mieheen on saatu tuota armotonta: „niin ferrotaan“.

Miksi tehdä elämä toinen toisillemme katkeraksi, siinähän on ilmankin suruja tarpeeksi?

Muistakaamme siinä aina: lapset pitävät varalta meitä, ympäristömme kuulee meitä — kaikki omat oppivaisia — toinen kerta on meidän vuoromme, meillekin nauretaan, meitäkin panetellaan. Kuinka mielellämme olisimmekaan silloin läsnä voidaksemme sanoa: en minä niin tarkoittanut, „kaikki on vääristetty, väärin arvosteltu ja erehdyttävää“.

Se on lievimmin sanoen ihmisen arvolle sopimatonta. Waaditaan rohkeutta ja lujaa tahtoa mitä jyrkimmin vastustakseen sellaisia seuruustelutapoja, joita moitimme ja keskellä turhamaisuutta, pintapuolisuutta, walheellisuutta ja panettelua elää rauhallista wakavaa elämäänsä. Mitä erittäin panettelemisen tapaan tulee, pitää johdonmukaisesti aina olla lewittelemättä mitään juoruja ja tulee sellaisia kuullessaan olla erittäin wälinpitämätön, jos mahdollista ystävällisesti nuddellakin, niin panettelu kyllä taukoo itsestään. Täydellisesti wälinpitämättömän luokse palajaa juoruttelijä yhä harvemmin.

Wielä olemme, etenkin kodissa, „huonolla tuulella“, „hermostuneita“, y. m. s.

Tapahtuupa usein, että kun lapsi on kompastunut jalkaraan, langennut lattialla t. m. ja „huutaa“, niin hoitaja

lohduttaakseen pienofaista rupee lyömään jalkaraa tai lattiaa, mieläpä kehottaa lastakin siihen, sanoen „paha lattia, paha jalkara, kun jatutti pikku Kaarle!“ Pikku Kaarle alkaa myöskin pienellä nyrkillään tefoa tuota hänen kaatumifeensa täydelifefi fhyttöntä efinetä. Se lohduttaakin häntä ufefimmiſſa tapauſſiſſa fangen pian. Sillä tawalla meitä opetetaan jo lapſuudeſta faatta purkamaan kiukkuamme ihä fhyttöniä efineitä, tapauſſia ja ihmifiä waſtaan. Jos jotakin käy meille waſtoin, niin onhan aiwan luonnotonta fentähden olla kiukkuinen jollekin aiwan toifelle ja epä-yſtäwällinen fhyttömille ihmifille, jotta fattuwat olemaan feurasſamme.

Koſta tiedämme kuinka paljo ikäwyyſſiä kodifſa, waſtoinkäymifiä, jopa todellifia onnettomuufſiakin „paha tuuli“ joka päivä faa toimeen maailmaſſa, on helppo käſittää kuinka tärkeätä on, että jokainen waſtuſtaa itſefſään kaiffia jellaiſia taipumuſſia ja hakee eripuraiſuufſien ſyitä enſifſi itſefſään. Parempi on että elämän pikkufeikoifſa ſowittellemme toiftemme kansſa, sillä „paremman odottaefſa, uſein huonompi iſkee“.

Se, joka päättää wakawafſti ja ſäännöllifefi aloittaa itſefafwatufſtaan, täytyy niin fanoakſeni yhä enemmän ruweta pikkufeikoifſa tarffaamaan itſefään. Täytyy pitää filmällä niſſi ajattelee ja toimii juuri sillä tawalla. Miſſä filloin huomaamme, etteiwät waifuttimet keſtä omantunnon äänetöntä tuomiota, ryhlykäämme kaikin woimin tahdon jalofuttamifeen ja wahwifamifeen uudifſtettuja ponnifſtuſſia warten. Jokainen, joka wain tahtoo yrittää, on löytäwä ſifällifſtä rauhaa, ſowintoa ja onnea paljo fuuremmaſſa määräſſä kuin hän nyt woi ajatellakaan, sillä jalon ihmifen onni on kuitenkin lopullifefi ſiinä, että woi tehdä muita onnellififſi ja kohottaa heitä, sillä wälin kun hän itſe wapautuu kahleefſtä toifenfä jälkeen.

Monen mieleſtä on kyllifſi, kun hän tyhdyttäwäſti täyttää tehtäwänſä kodifſa tai palvelufſefſaan. Toſin kyllä eiwät kaiffi woi ſen eteemmäſſi mennä, waan kuitenkin ufefimmat meifſtä faattawat tawalla tai toifella täyttää welwolliſuufſiaan ſitä

Kaupunkia tai kuntaa kohtaan, johon kuulumme.

Meidän tulee harrastaa sen asioita, ottaa niistä selkoa ja katsoa, emmekö mekin voisi jollakin tavoin olla hyödyksi sen yhteiskunnan yleisille asioille, johon kuulumme.

On fangen tavallista että harrastetaan niitä yleisiä asioita, joista joko itsellä, omilla lapsilla tai omaisilla on suora-naista etua. Mutta annappas tulla kysymykseen jotakin yleis-hyödyllistä, joka ei suoraan koske meitä, niin kohta harrastus on fangen vähäinen, usein osoitetaan välinpitämättömyyttä, jopa vastahakoisuuttakin. Kaikkeksi onneksi on useimmissa paikakunnissa aina muutamia henkilöitä, jotka ajattelematta waiwojaan ja omaa voittoaan koittawat wiedä kuntansa asioita eteenpäin.

Muun muassa emme woi olla huomaamatta, kuinka äärettömän monet, waikka owat äänioikeutetuita, kuitenkin wälinpitämättömyydestä laiminlyöwät kuntansa luottamusmiesten walinnan. Meillä ei ole oikeutta waan odottaa, että muutamät täyttäisiwät welvollisuuden, joka on kaikkein yhteinen. Jokaisen welvollisuus on tarkoin miettiä minkälaisia henkilöitä tahdomme yleisten asioiden etupäähän ja katsoa kykenewätkö luottamusmiehet johtamaan yhteiskuntaa edistykseen, ei yksistään taloudellisessa suhteessa, waan myöskin mitä tulee sivistykseen, raittiuteen ja siiveyteen.

Ei naisillakaan ole oikeutta wetäytyä pois tästä welvollisuudesta. Edeswastuu on kaikkien, missä meillä on syytä moitteesen kuntamme yleisissä asioissa.

Se toimii kuntansa hyväksi omaa hyötymään katsomatta, joka pelkäämättä omia waiwojaan tai mahdollisia wastuksia, miettii yhä uusia tapoja parantaakseen kunnassa olevia laitoksia ja oloja y. m., se joka etsii uusia keinoja, joilla woiisi huojentaa onnettomuuksia ja suruja, wastustaa wääräyksiä ja kohtottaa kanssa-ihmisiään kaikissa suhteissa.

Kuulimme kertaa muutamaman naisen siunaawan sitä, että Jumala oli hänelle antanut miehen, joka ei juonut eikä pies-

nyt waimoaan, niinkuin teki „naapurin Miinan“ mies. Koska hän oli niin onnellinen että oli naimisissa raittiin miehen kanssa, niin hän ei milloinkaan tullut ajatelleeksi, että voisi olla hänen ja hänen miehensä welvollisuus wastustaa juoppoutta heidän kunnassaan. Eivät he koskaan olleet katzoneet olewanja welvolliset koittaa johtaa onnetonta miestä jumalattomasta elämästään. Ei, päinvastoin he huolellisesti pysyivät erillään hänestä, sydämestään tyytyväisinä kun wain heillä itsellä oli hyvä olla eikä kiusaus ollut heitä saanut lankeemaan. Raittiusliike, raittiusyhdistykset — mitä tuo heitä koski, „koska Kalle oli ihra raitis“.

Sillä, joka ajattelee siten, on vielä kova työ jälellä kaswattaakseen itseään elämään yleisen hyödyn hyväksi. On sokaata itselläshyhttä wain istua ja siunata sitä, ett'ei itse ole onneton ja apua tarvitsewa.

Ei läheskään kaikki miehet ja naiset selwitä itselleen yhdistyselämän tärkeyttä. Kuitenkin on monta yhdistystä ihmisystävällisillä tarkoituksilla, joita jokainen woimensa mukaan voisi edistää ja koittaa johtaa yhä parempaan suuntaan. Mutta niiden huweisja tyllä käydään, harrastamatta tai hankkimatta edes tietoja niiden työstä.

Kuitenkin on hyödyllistä kokoontua silloin, tällöin waka-wien, yhteisten rientojen tähden. Yhdistyselämä on monelle hyvä keino itsekaswatukseen.

Lopuksi on meillä harrastukset

Isänmaan hyväksi.

Nähdään ihmisten esim. kaatawan talonsa metsän ja myhyvän sen, waitka wiimeiseen kanton, jonka wain saa kaupaksi. Tuo on helppo tapa ansaita rahoja ja sehän pää-asia. Omistajalle huomautetaan, kuinka kaikki ankarat tuulet puhaltawat sekä hänen että naapurin peltojen ylitse. Maahan tulee hätä, sanotaan hänelle, kun kaikki tuimia tuulia ehkäisewät met-

jat ovat poisja, sillä ajateltaapas jos kaikki talonmistajat tahtoisivat samalla tavalla ansaita rahoja.

„Puute maassa“ — hän ei tahdo uskoa sen millään tavalla riippuvan hänestäkin ja — niin heiluttaa hän kirjettänsä uudestaan.

Pitkinen voitto ja oma mukavuus on enemmän hoiduttelua, kuin isänmaan etujen muistaminen. Harva se joka ajattelee miltä maa näyttää muutaman sadan vuoden kuluksua, että täällä silloinkin on ihmisiä, jotka tekevät työtä, ponnistelevat, kärsivät ja iloitsivat samoin kuin mekin. Kuinka moni ajattelee tulevien sukujen työn ja siiveellisen elämän helpottamista. Kuitenkin on velvollisuutemme, koska olemme useampien sukupolvien siivistyksen perijöitä, kasvattaa itseämme ja hyvällä esimerkillä myöskin ympäristöämme, lapsiamme, hymmärtämään, että on töitä, joita tehdään alttiiksi-antamuksesta, vaikk'ei siitä saada mitään rahaa tai kiitosta. Ja missä tulevaisuudentyö on tehty, alkäämme suinkaan katkello sitä välinpitämättömästi, vaan kunnioituksella ja oppikaamme hymmärtämään ja arvossa pitämään niitä, jotka ovat antaneet paljo ja pyytäneet vähän.

Se, jolla on vähäinen kyky ja niukalta aikaa toimiaksseen sen suuren kokonaisuuden hyväksi, jota sanomme isänmaaksi kaikkin ihmisineen, yhteiskuntalaitoksineen, hyvine tapoineen, lakineen, hän voi ainakin harrastaa niitä kohtia maansa kehitystyössä, joihin hän kykenee. Voimme harrastaa sitä niin, että halajamme tutustua siihen: iloita menestyksestä, surra paikallaan pysymisestä tai takasin menemisestä ja tunnustaa olevamme velvolliset antamaan suuren, lämpöisen kiitoksen kaikille niille, jotka omaa etuaan katkomatta uhraavat työnsä isänmaalle ja kansa-ihmisilleen. Meidän tulee ankaraasti kasvattamalla itseämme hyviin tapoihin helpottaa tätä heidän työtään ja kohottaa itseämme todellisen sydämensivistyksen kautta kaikkien elämän vähäpätöisyyksien yli.

Itsekasvastuksen waiwaloisella ja samalla kertaa lupaa-
walla tiellä emme suinkaan saa laimiinlyöä

II. Ymmärryksen kaswatusta.

Kun tulee kysymykseen ymmärryksen wiljeleminen, on
meillä monta apulähdettä. Niiden joukossa: kirjoja, sanoma-
lehtiä, aikakauskirjoja j. n. e.

Kirjat ovat kalliit, sanoo moni, waikka niitä saa ostaa
kaiikkiin hintoihin, wiidestä pennistä alkaen. Tosi on, että jos
tahtoo sisältörikkaita ja arwoikkaita kirjoja, ovat ne tawallisesti
kalliita. Emme kuitenkaan saa otaksua, että jonkun kirjan arwo
on misjään suhteessa sen hinnan suuruuteen. Todellinen aar-
reaitta, monelle rikas uusista tuumista ja aatteista ovat nuo
erittäin halvat kirjaset ja lehtiset, joita on joukottain kirjaku-
poissa ja joita ulosantaa, paitsi Kansanwalistus-seura, monet
yhdistykset ja yksityiset henkilöt, jotka innokkaasti harrastawat
tietojen lewittämistä maassamme. Sitä paitsi on huomatta-
waa ett'ei aina ole tarwis ostaa kirjoja, saadakseen lukea niitä.

Meillä on sängen monessa paikkakunnassa lukutupia,
lukusalia ja lainakirjastoja, jotka etenkin kaupungeissa ovat
runsaasti warustetut kirjallisuudella, jonka joukossa myöskin on
paljo kelvollista. Siellä saa ilmaiseksi istua suuressa, läm-
pöisessä, hywin siwotussa huoneessa ja lukea sekä hyödyllisiä,
että huwittawia seikkoja, kirjoja, sanomalehtiä ja aikakauskirjoja
y. m. Mutta liiaksi usein näkee kaupungeissa nämä kirjastot
ja lukutuvat ahdattuna puolikaswusia poikia, jotka inno-
kaasti hakewat rosworomaaneja ja „intiaanikirjoja“. Ne paik-
kakunnat ovat onniteltawat, joissa lukutuwissa käyminen on
tullut yleiseksi tawaksi sekä wanhojen että nuorten kesken; siellä
wallitsee kohta järjestyks, hupaisuus ja wakaisuus. Mutta
miksi siellä niin harwoin näkee naisia? Naisilla ei ole aikaa,
wastataan. Talousaskareet wiewät kaiikki niiden joutohetket.
Tämä on monessa tapauksessa kuitenkin wain werute, sillä

sangen monella naisella on kuitenkin sellainen toimi, että jonkun illan tai Sunnuntai-iltapäivän woisi hupaisesti ja hyödyllisesti wiettää lukutuwassa. Mutta mieluummin mennään terwehtimään tuttaviam ja onhan sekin hywä, jopa on tarpeellistakin olla kanssakäymisessä muitten ihmisten kanssa. Warmaankin olisi sentään siitäkkin hauskuutta, kun joskus weisi mukanaan tuon hyvän ystävän ja hänen kanssaan yhdessä istuisi hetkijen lukutuwassa, lufisi jotakin hyödyllistä tai hauskaa ja kotimatkalla keskustelisi siitä mitä on luettu, sillä puhumista ei sallita lukutuwassa. Siellä kaswatetaan hienotuntoiseksi muita kohtaan, sen kautta ett'ei häiritä ketään turhalla juttelemisellä. Warmaankin siten käytetty iltapäiwä jättäisi pysyväisemmän ja paremman vaikutuksen, kuin se joutohetki, jonka joskus hämmästyksensä huomaa wiettäneensä puhumalla pahaa lähimmäisestään.

Naitukin waimo on warmaan joskus tilaisuudessa mennä lukutupaan miehensä, poikansa tai tyttärensä kanssa. Siitä saattaa tulla heille hywä, yhteinen turwapaikka. Jos lapset owat pieniä, woi hän kenties pistäytyä sinne hetkeksi esn. Sunnuntai-iltapäiwällä, jolloin lapset liukuwat mäkeä, tai heillä on jotakin muuta sopiwata tehtävää. Ne taas, jotka eiwät woi poistua kodista, woiwat saada kansantirjastosta mitä parhaimpia kirjvoja lainaksi, muutamain paikoin ilmaiseksin.

Monen mielestä kenties alussa ei olisi kylliksi hauskaa lukutuwassa kirjojen ja sanomalehtien joukossa, ilman muuta huwitusta, waan sitä woi kaswatta itseään löytämään iloa semmoisessa, joka kehittää ja wie meitä eteenpäin, waikka siihen ei olekaan yhdistetty mitään meluawaa huwitusta. Yksi ja toinen nainen kenties pysyttelee sieltä poisja, koska hän ujostelee mennä sinne melkein pekkien miesten joukkoon. Mutta eihän ole mitään syytä ujostellella sitä, että etsii tietoja. Päin wastoin on funniaksi jokaiselle, kun hakee walistusta. Jos kuitenkin joku alussa odottamatta sanoisi jonkun leikkisän sanan asiasta, niin ältöön lukaan nainen olko niin halpa, että tuol-

laisista pahottaviksi mielestäni tai jemmoleista tyystä pyyhkettä
 pois hantimasta realistista, niin paljo kuin tyhne.

Ajatellaan myöskin tuinkaan hirtä ja jalostuttava vaati-
 tus sellaisella yhteydellä vaataravalla ja hyödyllisellä guvintu-
 oiksi muuallakin kuin lututuovan seinien sisällä, josta jotainen
 tietysti pitävästi tunnianahtana jaaaba kaiten mallattomuuden tar-
 koitetuksi, ojaiksi itensjähyllitsemisellä, ojaiksi hyvän simäälläpido-
 kautta. Tämä vaatimus ulottuu myöskin kottiin ja seurakelä-
 mään, siten että joltainen toisi muutamaan runfamaamin ja enem-
 män tietojä, setä testuusteluaan etä lastentatavatuksien.

Seinen tapa gymmärryksen kehittämisiksi on luentojen
 tuuntelemisen eri aineista. On tarvallisista etentin muuta-
 min patoin maaleudulla, ett'ei anneta arvoa muille kuin us-
 komollisille esteimille, vaan jos toto elämäme on oleva
 „jumalapanpaveluista“, niin siihen tuuluu muutakin kuin raa-
 matunselityksiä, sentähden on tarvettä niin paljo kun mahdol-
 lista tutustua kaittiin niihin aineisiin, jotta antavat elämälle
 rittaanman sijällyksen. Moni ei käljo hyöttyvänsä tylliksi esi-
 telmisistä, eiwättä ne aina oletaan erittäin guvintavina. Mah-
 dollista tyllä jattava tyllä ensimmäisellä, toisella ja kol-
 manella teravalla, mutta silloin tulee katsoa ettei wäly, vaan
 jattaa, sillä mitä enemmän totuu esteimistä tuuntelemaan, sitä
 enemmän tietojä saa, sitä nopeammnin oppii tähtitämään afitoita
 setä gymmärtämään uusia sanoja, jotta eiwät ole aivan tarval-
 kiffa puhketiesjä j. n. e. Sits, jos alusja ei oletaan aivan
 niin haustaa kuin on odottanut, niin kaittein ufeimmat kui-
 tentin lopulta guomaavat, etä hyödyllisten tietojen oppiminen
 on haustinta kaitesta. Tämä tulee sijällyttämään. Sen
 kautta saa arvoftaampia ajatuksia ja testuusteluaimeita ja —
 tiedot hepottavat vaavoja. Goffenttin hywin on pidetty huolta
 etentin juurepuolisista kaupungeista fittä, etä aita-ghmifektin
 woiwivat hanttia itfelleen tietojä. Maaleudulla meillä on mo-
 nin patoin kanfanopistojä ja fatunmaifia opintojarjojä, waan
 se ei juinkaan täpdeffifefi wastaata kaitenlaisten tietojen tar-

wetta, eivätkä jowellu kaikkien erilaisiin elämänehtoihin. Missä siis yleinen hytteliäisyys ei ole woinut helpottaa sivistyksen saamista, on sivistyksen etsijän oma welvollisuus kaitu ta-woin hankkia sitä niin paljon kuin suinkin woi. Siihen tar-koitukseen tuntuu meistä n. s. koti-opintotarjat huomioon otet-tawilta. Tätä tapaa tietojen hankkimiseen etupäässä maaseu-dulla käytetään paljon etenkin Englannissa ja Amerikassa. Meilläkin on sellaisia oppijaksoja järjestetty, waikk'ei aiwan laa-jasti. Järjestelmä perustuu siihen että useampia henkilöitä yhityy seuraamaan samoja opettajia muutamissa erityisissä ope-tusaineissa. Opettaja antaa tietoja oppijaksoista: sen laajuu-desta, oppikirjoista y. m. Ryhmyksiä tehdään, joihin oppi-laat vastaavat kirjallisesti pitkänpuolisessa esityksessä, jota sitte palautetaan tarkoitukseenmutaisesti oikaistuna. Jos niin tahdotaan, voidaan myöskin lukukauden lopussa suorittaa suul-lisia tutkintoja todistuksen saamista warten. Tämän järjestel-män etuna ei ole ainoastaan sen hinnan halpuus, waan myöskin se, että toisistaan etäällä asuwat henkilöt siten owat tilaisuudessa lukemaan eri oppiaineita etewien erityisopettajien johdolla. Kaupungeissakin woiwat vähäwaraiset sivistystä ha-lajawat yhtyä saadakseen jossakin aineessa yhteistä opetusta etewältä opettajalta. Waaditaan ainoastaan hiukan toimeli-aisuutta hankkiakseen itselleen tovereita siihen tarkoitukseen ja sitte ilmoittautua opettajalle. Ammattitietojakin jotakuta am-mattia tai elämänuraa warten woiwi täten lisätä suuressa määrässä ja werrattain vähäpätöisillä kustannuksilla.

Niin, onpa monta eri tapaa, jolla woi harjoittaa jär-jestettyä kotilukua, kun waan ensin harrastus tietowarojen lisää-miseen on herännyt, ja kaikkien meidän yhteinen welvollisuu-temme on koittaa kufin omalla paikkakunnallaan ja omisja oloisjaan herättää sitä.

Saarututtaakseen laikesja tässä mitä parhaimmat tulokset, on kuitenkin tärkeätä, ettei laimiinlyödä muistia ja ajatusta. On jangen waiwaloisja sekä itsellemme että muille, kun muisti pettää. Joslei muisti ole harjaantunut ja ajatus wirkeä, on

montaa vertaa enemmän työtä elämän jokapäiväisimmisjälkin oloisja.

Ymmärryksen kehittämiseen kuuluu myöskin, että oppii hyvin ilmaisemaan ajatuksiaan: selvästi ja mielsyttävällä tavalla. „Sanatulwa“, waikkapa sisältäisi mitä kauniimpia lauseparfia, on ilman merkitystä, jos siitä mitä puhutaan puuttuu ydintä, samoin kuin halpamaiset lausetawat, huolimaton kieli, mieskohtaiset hyökkäykset, wirheellinen ajatuksen juoksu y. m. s. kokonaan pilaa parhaimmankin esityksen. Joku saattaa kertoa jonkun yksikertaisen seikan monin sanoin, oikein kokonaisen historian, ilman että häntä ymmärretään, toinen woi sanoa saman asian yhdesjä ainoasja lauseesja niin hyvin, että kaikki heti eiwät ainoastaan ymmärrä häntä, waan mielttywät ja hartaasti tahtowat seurata hänen neuwojaan ja oswittojaan. Sentähden sekä puheesja että kirjoituksesja: koita olla yksinkertainen, suora, luottomielinen, perusteellinen, suwaisewainen, wakaa, ilman intohimoa. Maltti woittaa, kiihko katteroittaa.

Sitä warten täytyy pitää huolta puheesta, siten että tarkoin kääntää huomionsa sekä wirheisin että etuihin niin omasja kuin toistenkin esityksesja. Muun muasja täytyy harjaantua uudistamaan kertomuksia ja wastauksia tehtyihin kysymyksiin niin suullisessti kuin kirjallisessti. Yksi tapa on, että kaksi tai useampia yhtywät, asettawat itselleen määrättyjä tehtäviä edellytyksellä ett'ei kysymyksen wastaamiseen saa käyttää, esim. kirjallisessti, enemmän kuin yhtä arkia, tahta arkia j. n. e. (suullisessti aikaa). Se joka on kynnnyt lyhyimmin, muodollisesja suhteesja hyvin punnittuna, antamaan arwoikkaimman esityksen, on suorittanut tehtävän parhaimmin.

Sellaisissa pienissä yhdistyksissä ollaan myöskin tilaisuudessa wuorottain harjaantumaan puheenjohtamiseen, sihteerintoiimeen, parlamentaariseen järjestykseen ja tapaan. Jos sellaista tapaa yleisemmin opetettaisiin itsekaswatuksen kautta, niin harvemmin oltaisiin tilaisuudessa harmittelemaan epäjärjestystä ja huonoa tapaa yleisissä kokouksissa ja yleisten esitelmien aikana, jossa osanottajat istuwat keskenään jutellen

tai supisten, häiriten naapureitaan sekä kokonaisuuden wakuutta. Etenkin on tämä filmiinpiistäwä naispuolisessa yleisössä. Onhan jokaisella wapaus tehdä muistuinpanoja, käyttääkseen niitä jalestöpäin mielsensä mukaan.

Meidän aikanamme on niin hywin asetettu, ettei kenenkään tarvitse turhaan etsiä tietoja, waan kaikessa tässä alkäämme unhoittaa käyttää filmiämme ja korwiamme ja järkämme, sillä siten itse elämä opettaa meille paljo.

Lopuksi meillä sitte on

III. Ruumiin kaswatus ja hoito.

Rakennuksella on perustus, jolla seisoo, owella saranat, joilla kääntyy. Perustusta ja saranoita on perin wäähäsen nähtyisjä, joskus ei ollenkaan ja kuitenkin kaatuisi rakennus ja owea olisi mahdoton käyttää ilman niitä.

Niin on ruumiinkin laita. Se on wäähäpätöinen wer-rattuna henkeen, se on kuolewainen, se on heikko, niin että pienen pienet „mikrobit“ ja „bafillit“ woivat sen häwittää ja kuitenkin on siinä perustus ja saranat. Sen kautta me toomme kokemuksia elämäntoulusja.

Sangen moni ylenkatsoo kuitenkin ruumiin merkitystä siinä määrin, että se suurimmaksi osaksi jätetään omiin hoteisiinsa j. o. ajatus on poisja, tieto on poisja. Onpa niitäkin, jotka eivät tahdo kustantaa wähintäkään sen hyväksi, jotka owat tyytymättömiä siihenkin että se tahtoo rawintoa ja waatteita, waikka ruumis on juuri se, joka raataa jokapäiwäisen leipänsä edestä. Kun ruumis pyytää wälttämätöntä lepoa, niin ahtera suo sitä nuristen sille, ponnistaa sen woimia äärimmäisiin asti, jopa kuolemaankin. Ruumiin waatiesja liikku-mista raittiisja ilmasja, nuristaan vielä enemmän ja onpa niitäkin, jotka, kun se tarvitseisi pesemistä, kitsastelewat rahoja kelwolliseen kylpyyn niin usein kuin tarpeellista olisi. Ompe-lijä, joka koko päiwän on istunut kumarasja työnsä yli, opet-

tajatar koulussa, puhtaaksikirjoittaja y. m. m. valittawat illalla pitkää kotimatkaa. Kuitenkin se on juuri kotimatkan pituus, joka pelastaa heidän tulewan työvoimansa, sillä liite raittiissa ilmassa on tässä oikea vastapaino.

Naiset ovat usein ruumiiltaan heikommat kuin miehet, mutta he toisinaan lisäävätkin „taakkaa kivillä“. Naiset ovat heikompia ja etsiwät töitä ja huwituksia — kaikkein yksipuolista alallaan olemista, joka yhä enemmän heikontaa heitä. Miehet ovat voimallisempia ja hakewat waiastomaisesti töitä ja huwituksia, jotka yhä enemmän voimistuttawat wäkewätä. Joslei tähän tulisi lisätfi ylellinen ja epäterwellinen elämäntapa, joka molemmiin puolin pilaa tai heikontaa terweyttä, niin ihmisfuku näyttäisi aiwan toiselta kuin nyt.

Sihän ole mitään pahaa siinä että antautuu työhön, joka waatii alallaan istumista, koska sekin on yhteiskunnassa wälttämätöntä, waan wika on usein siinä, että haluttomuudesta laimiinlyödään wastapainon hantkimista. Katfelkaamme waan esim. kansanjuhliamme. Sangen usein on naisten oma syy, että miehillä on hauskeempi, sillä katfomatta siihen että juhlal usein owat järjestetyt waihtelewaisemmiksi miehille, niin on naisillakin tilaijuutta moneen liikkuwaan kansanleikkiin. Mutta sen sijaan nätee heidän wain käyskentelewän käytärwillä tai istuwan puutarhasohwilla, ainoastaan katfellen yleistä iloijuutta. Wasta tanssin alkaessa astuwal he tawanmukaisesti esille, liikkuakseen wäähäsen — jos heitä „pyydetään tanssiin“. Sipa ole ihmeteltäwää, ettei naiset lähde yhtä wirtistyneinä ja wahwistuneinä kuin miehet „leikistä“ wakarwuutta ja woimaa kysywään työhön.

Niin, ruumiista tulee juonikas isäntä, joslei sitä hoideta. Sonakuna päiwänä kieltää se palveluksensa meiltä, ehkäpä silloin kun parhaimmin tarwitfimme sitä elämän taistelussa.

Terweysoppi on nythään erikoisaine, jota esitetään luonnolääkekirjoissa, terweysaikauskirjoissa, kirjaisissa ja esitelmissä. Kun on hiukan käytännöllistä harjoitusta lisätfi, niin woi ruweta ymmärtämään ja arwossa pitämään sitä ainetta.

Ei juinkaan niin että „puoskaroidaan“ lääkkeillä. Kaufana fiitä. Mitään lääketä ihminen tuskin luonnollisissa oloissa tarvitsekaan, jos hän vain aikaisin oppisi oikein käyttämään luonnontääkkeitä, ilmaa, wettä, rawintoa, juomaa, lämpöä, kylmyyttä, waloa, työtä, lepoa, nälkää, janoa, pukua, asuntoa, tahtoa, koneellisia ja siweellisiä waiikutuksia ruumiisen. Toisin sanoen: elä yksinkertaisesti, kohtuullisesti, luonnon järjestyksen mukaisesti, niin „ylensiwistyneen“ ihmisen wammat yhä wähemmän tulewat waiwaamaan sinua ja sinä kykenet senkin kautta yhä enemmän wastustamaan sukupolwien synnyttäisiä taipumuksia tauteihin. Opi luonnontäakkeitten oikeata käyttäntöä ja tulos on olewa hämmästyttävä ja kustannuksia kenties ei yhtään.

Muista että „ruumis on pyhän hengen temppefi,“ jota on ylläpidettävä korkean herransa arwon mukaisesti. Uhrataan paljo ihmisikäsin rakennettuihin temppeleihin, kuinka paljo enemmän meidän silloin tulisiakaan tehdä sen hyväksi, jossa hengellä on lähin asuntonsa. Mina on pyhywä totuutena että: „mitä heikompi ruumis on sitä enemmän se käsktee, ja mitä wäwempi ruumis on, sitä enemmän se totteelee. Tehkäämme siitä tottelewainen, woimakas ja tunnotas palwelija elämän korkeimmille päämäärille.

Itsekaswatus on täysikaswuisella tärkein, koska se telee alttiiksi-antawan työn lähimmäisten puolesta mahdollisesti.

I) Sydämen siwistys, II) ymmärryksen kehitys, III) ruumiin kaswatus ja hoito owat waan kolme luokkaa elämäni koulussa, jonka usein waikeasti opituita läsiyjä opimme 1) kodissa, 2) siinä kaupungissa tai kunnassa johon kuulumme, 3) isänmaassa ja moni myöskin — awarassa, suuressa maailmassa, jonka tuolle puolelle itse päämäärä ulottuu, nim. ijan-taikkisuuteen. On yhtä korkeata olla „uskollinen pienessä“, kuin olla uskollinen suuressa. Kumpaisetkin owat waan eri

mahdollisuusasteita, katjokoon kufin että hän niistä tekee parhainta ja korkeinta, täyttää niitä, miten parhaimmin ja korkeimmin jaattaa. Kun on uskollinen kodilleen, kunnalleen, ifänmaalleen, tulee wähitellen siihen, että woi olla uskollinen tehtäwälleen ihmiskunnassa. Silloin ei enään ole „juutalainen tai kreikkalainen, ei palwelia eikä wapaa“, ei ystäwä eikä vihollinen. Silloin ykfinomaan weljestäfi hellästi ojentautuu lämpimästi tukien kaikkia kohtaan, silloin Jumala ihmisessä puhuu lohdutuksen, rauhan, rakkauden ja toiwon sanoja kärfiwälle, ylenkatjotulle samarialaiselle tien warrella.

Kansanwalistus-seuran toimituksien

kahdeskymmeneskolmas vuosikerta (A. sarja) sisältää seuraavat kirjat:

99. **Waatetusaineista ja niiden valmistamisesta.** Kirj. S. F. 36 kuvaa. 106 siv. 8:o. Hinta 1 markka 25 penniä.
100. **Kuwaelmia Itä-Suomalaisten vanhoista tawoista. Talwi-toimet.** Kirj. Johannes Häyhä. 8 kuvaa. 136 siv. 8:o Hinta 1 markka 25 penniä.
101. **Maantieteellisiä kuwaelmia XXII. Alankomaat.** Kirjoittanut S. F. 23 kuvaa. 39 siv. 4:o. Hinta 1 markka 50 penniä.
102. **Itsekaswatus. Kansantajuinen esitelmä.** Kirjoittanut Vera Hjelt. 21 siv. 8:o. Hinta 25 penniä.

Saman vuosikerran B-sarjana annetaan:

Kansanwalistus-seuran luonnontieteellinen kirjasto. II osa.

Geologia. Kirjoittanut A. F. Tigerstedt, vuori-insinööri. 180 kuvaa ja geolog. kartta. 311 siv. 8:o. Hinta waatekansissa 5 markkaa.

Tulewaa vuosikertaa (1898) warten (A. sarja) on tekeillä:

Kuwaelmia Itä-Suomalaisten vanhoista tawoista. Kesäskareet. Kirj. Joh. Häyhä. — Italian uskonpuhdistuksesta. Kirj. J. Salowaara. — Maantieteellisiä kuwaelmia XXIII. — Rankaankudonnan malleja. Oswiitta aloittelijoille. Kirj. A. S. — Opas lääkekawien keräämiseen ja säilyttämiseen.

Seuran toimikunnalle kuitenkin pidätetään oikeus tehdä tässä tulewaa vuotta warten laaditusja ohjelmasja asjainhaarojen mukaan muutoksia.

Toimitusten B. sarja myöskin jatketaan, ja annetaan tämän sarjan tilaajille Kansanwalistus-seuran historiallisia lufukirjoja. 1.

Ranskan historia. Kertonut J. W. Ruuth. 119 kuvaa. 457 sivua 8:o Hinta paperipäälyksissä 5 markkaa.

Sidottuna waatekansiin saadaan kirja myös 1 markan lisämaksusta. Irtonaisina kannet maksawat 80 penniä.

Kansanwalistus-seuran toimisto: Helsinki, Wuorikatu 9.

Kirjeosoite: Kansanwalistus-seura, Helsinki.

◆◆◆

Hinta: 25 penniä.

Näköispainos, Kvs-säätiön Arkisivistyksen digikirjasto

Digitoitu Suomen tiedekustantajien liiton Kopiosto-korvauksista myöntämällä apurahalla.

Alkuperäinen julkaisu:

Itsekaswatus : kansantajuinen esitelmä : suomennos / kirjoittanut Vera Hjelt.
(Kansanvalistus-seuran kirjasia ; 102).
Helsingissä : [Kansanvalistusseura], 1898.
(Helsingissä : Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjap. osakeyhtiö, 1898)

alkuteos: *Själfuppfostran : folkeligt föredrag.*
Folkupplysnings-sällskapet, 1898.

Kansanvalistusseuran toimituksia 102

YKL 17.3

elämäntaito; henkinen kasvu; itsekasvatus;
kotikasvatus

ISBN 978-952-7533-13-0

URN:ISBN:978-952-7533-13-0

Kvs-säätiö (Kansanvalistusseura sr)
Helsinki 2022